

2. Клейнман А.Ф. Новейшие течения в советской науке гражданского процессуального права. – М. : Изд-во МГУ, 1967. – 119 с.
3. Авдюков М.Г. Судебное решение. М. : Юрид. лит., 1959. 152 с.
4. Лупинская П.А. Решения в уголовном судопроизводстве: теория, законодательство, практика. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, Инфра-М, 2010. – 240 с.
5. Грошевой Ю.М. Правові властивості вироку – акту правосуддя : Навчальний посібник. – Харків: УкрЮА, 1994. – 48 с.

ЗНАЧЕННЯ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У ПРОВАДЖЕННЯХ З ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

Маковецький М.В.

*студент 6-го курсу юридичного факультету
Університет митної справи та фінансів*

Актуальність теми зумовлюється стійким збільшенням в структурі сучасної злочинності в Україні частки корисливих злочинів, зокрема, злочинів економічних.

Слідчі допускають суттєві помилки при формулюванні завдань експерту-бухгалтеру та визначенні обсягу матеріалів, потрібних експерту-бухгалтеру для відповіді на поставлені запитання. Це свідчить про те, що в умовах зростання економічної злочинності такий аспект діяльності слідчого, як використання спеціальних бухгалтерських знань, залишається проблемним.

Окремі питання теорії, організації та методики судово-бухгалтерської експертизи знайшли відображення у працях таких вчених як: М.Т. Білуха, М.І. Камлик, В.О. Шевчук, Г.А. Атанесян, А.М. Белов, Б.А. Бор'ян, Н.Г. Гаджієв, Т.М. Дмитрієнко.

Дослідження інформації в галузі економіки завжди потребує застосування широкого арсеналу економічних знань. Економічну інформацію розуміють як сукупність кількісних даних, тобто показників, що характеризують господарську діяльність підприємств, установ, організацій [1, с. 23]. Такі дані можуть мати оперативно-розшукове, криміналістичне та доказове значення.

Історично склалося так, що судово-бухгалтерська експертиза застосовувалась в окремих випадках і слугувала інструментом підтвердження чи спростування складу злочину. Особливістю цього процесу при вивченні обставин господарських спорів і економічних злочинів є необхідність використання не лише в юридичних, але й економічних, зокрема бухгалтерських, знань.

Враховуючи, що інформація про господарські операції, які задокументовані та вартісно оцінені, підлягає відображенню в бухгалтерському обліку, то при розгляді правопорушень економічного напрямку об'єктом дослідження виступають саме дані бухгалтерського обліку.

Призначення бухгалтерського обліку як в межах окремого підприємства, так і на державному рівні розкривається через функції, які він виконує в господарському житті.

При розгляді правопорушень економічного напрямку знаходить застосування така функція бухгалтерського обліку як правовий захист суб'єктів господарювання [2, с. 43]. Вона реалізується шляхом документального оформлення матеріальної відповідальності та правильного документального оформлення кожної господарської операції.

Проте, знання бухгалтерського обліку та порядку його застосування у ході здійснення контрольних функцій є спеціальними для суб'єктів, до компетенції яких входить розгляд та розслідування таких справ. Специфіка цих знань для працівників правоохоронних органів полягає, насамперед, в умінні розпізнати в бухгалтерській інформації ознаки протиправної діяльності.

Судово-бухгалтерська експертиза розглядає наслідки конкретних ситуацій не тільки господарської діяльності, але й взаємовідношення підприємств з інституційним середовищем з приводу його інтеграції в соціально-економічному просторі [4, с. 2].

Вчені по різному розкривають суть її суть. Так, С.Г. Чаадаєв пише, що «судово-економічні експертизи є практичним пізнанням фактичних даних, що відносяться до економічної і соціальної діяльності організацій, що здійснюються на основі використання спеціальних економічних знань» [5, с. 23].

Г.Г. Мумінова-Савіна надає таке визначення: «Судово-бухгалтерська експертиза – це дослідження фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, яке в межах чинного законодавства здійснюється особою, котра володіє спеціальними знаннями в галузі бухгалтерського обліку (експертом-бухгалтером), з метою подання висновку стосовно кола питань, поставлених органами дізнання, попереднього слідства чи суду. Таким чином, судово-бухгалтерська експертиза – це процесуальна дія» [3, с. 38].

Отже, на основі аналізу визначень судово- бухгалтерської експертизи можна запропонувати наступне її визначення: *судово-бухгалтерська експертиза* – дослідження фахівцями із професійними знаннями бухгалтерського обліку бухгалтерських документів, реєстрів, оперативної, статистичної, фінансової звітності, що проводиться в ході досудових слідчих дій і судових процесів та є наслідком конфліктних ситуацій господарської діяльності підприємства та інституційного середовища навколо нього. І метою її призначення слідчим або судом є встановлення фактичних обставин справи, які неможливо з'ясувати без застосування спеціальних (для юридичної сфери) знань.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Батраченко Т.С.

Література:

1. Бухгалтерський словник / За ред проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 224 с.

2. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: [монографія]. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 236 с.
3. Мумінова-Савіна Г.Г. Судово-бухгалтерська експертиза: Навч. Посібник / Г.Г. Мумінова-Савіна. – К.: КНЕУ, 2003. – 202 с.
4. Стельмах Н. Є. Економіко-правова сутність судово-бухгалтерської експертизи в ринкових умовах господарювання / Н. Є. Стельмах // Облік і фінанси. – 2014. – № 4. – С. 64-68. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_4_11
5. Чаадаев С.Г. Судебная бухгалтерия: Учебник / Г. Атанесян, С. Остроумов, В. Танасевич, С. Фортинский. – М.: Юрид. лит., 1980. – 320 с.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВТРУЧАННЯ В ПРИВАТНЕ СПІЛКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА СНД: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Писарчук Р.В.

*аспірант аспірантури й докторантури
Національна академія Служби безпеки України*

Кримінальний процесуальний закон здійснює правове регулювання порядку проведення на досудовому розслідуванні негласних слідчих (розшукових) дій, які забезпечують отримання доказів у кримінальних справах у таємничий спосіб. Відповідно глави 21 КПК України, система негласних слідчих (розшукових) дій включає 11 найменувань, причому деякі з них виділені в самостійну підгрупу, яка має назву «Втручання в приватне спілкування». За ст. 258 КПК України втручання в приватне спілкування становлять: накладення арешту на кореспонденцію, її огляд та виїмка (ст.ст. 261, 262); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263), зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264), аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260) [1, ст. 88]. Враховуючи те, що будь-яка із передбачених КПК України негласних слідчих (розшукових) дій в тій чи іншій мірі пов'язана із втручанням в царину особистого, наведені НСРД із загальної сукупності, скоріш за все, були відокремлені традиційно, оскільки саме аналогічні за змістом оперативно-розшукові заходи регулювались в окремому порядку вже безпосередньо з моменту прийняття законодавства про ОРД, адже їх проведення напряду пов'язане із обмеженням конституційних прав особи. У зв'язку із прийняттям КПК України (2012) Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» зазнав численних змін, особливо в частині переліку прав оперативних підрозділів (ст. 8), які реалізуються ними в ході здійснення оперативно-розшукових заходів. Також було доповнено, що проведення уповноваженими підрозділами оперативно-розшукових заходів відбувається в порядку, встановленому КПК України для відповідних негласних слідчих (розшукових)